

Biznesa departamenta

Profesionālās bakalaura studiju programmas

„Uzņēmējdarbības vadība”

STUDIJU PROGRAMMAS

RAKSTUROJUMS

par 2015./2016. studiju gadu

Programmas direktore.

I.Gudele

Departamenta vadītāja

I.Kristovska

Satura rādītājs

1. Studiju programmas īstenošanas mērķi un uzdevumi, iegūstamais grāds	3
2. Studiju programmā paredzētie studiju rezultāti	3
3. Uzņemšanas noteikumi	6
4. Studiju programmas plāns	7
5. Studiju programmas praktiskā īstenošana un vērtēšanas sistēma	10
6. Studiju absolventu nodarbinātības perspektīvas	13
7. Iepriekšējā studiju virziena akreditācijas saņemto ieteikumu ieviešana	13
Studiju programmas raksturojuma pielikumi	14

1. Studiju programmas īstenošanas mērķi un uzdevumi, iegūstamais grāds

Profesionālās bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” absolventi iegūst profesionālo bakalaura grādu uzņēmējdarbības vadībā un piektā līmeņa (LKI 6.-7.līmenis) profesionālo kvalifikāciju – uzņēmējdarbības vadītājs.

Studiju programmas mērķis ir nodrošināt Latvijas Republikai nepieciešamās profesionālās kvalifikācijas uzņēmējdarbības vadītāju speciālistu izglītošanu, studējošo personības tālāku attīstību un komunikatīvās kultūras veidošanu.

Studiju programmas īstenošanas pamatuzdevumi:

- 1) izglītēt piektā kvalifikācijas līmeņa uzņēmējdarbības organizācijas un vadības speciālistus, kuri varētu būt konkurētspējīgi kā Latvijas, tā arī starptautiskajā darba tirgū, un kuri spētu Eiropas integrācijas un starptautiskās kooperācijas apstākļos veidot savas komerciālās struktūras;
- 2) nodrošināt vispusīgu speciālistu sagatavošanu, atbilstoši Latvijas un Eiropas valstu izglītības prasībām, tādējādi radot labas iespējas jaunradei, pētnieciskajam darbam nozarē;
- 3) veicināt biznesa izglītības attīstību Latvijā, pilnveidot Latvijas sociālekonomisko attīstību.

2. Studiju programmā paredzētie studiju rezultāti

Profesionālā bakalaura grāda *uzņēmējdarbības vadībā* un profesionālās kvalifikācijas *„Uzņēmējdarbības vadītājs”* ieguvējs spēj:

1. Analizēt un novērtēt vietējo un starptautisko ekonomisko vidi, tirgus attīstības tendences un perspektīvas, konkurences situāciju un konkurentu iespējamās aktivitātes.
2. Noteikt un formulēt organizācijas darbības stratēģiju, misiju un mērķus dinamiskajā ekonomiskajā vidē uzņēmumu īpašnieku un sabiedrības interesēs, nodrošinot organizācijas ilgtspējīgu attīstību.
3. Plānot un prognozēt organizācijas racionālu darbību dinamiskajā ekonomiskajā vidē atbilstoši noteiktajiem mērķiem, ekonomiskajai videi un tirgus situācijai.
4. Organizēt, vadīt un kontrolēt organizācijas darbību dinamiskajā ekonomiskajā vidē atbilstoši noteiktajiem mērķiem un plānam īpašnieku, darbinieku un sabiedrības interesēs, nodrošinot organizācijas konkurētspēju.
5. Pārzināt un kontrolēt organizācijas funkcionālās sfēras: mārketingu, ražošanas/ pakalpojumu sniegšanas organizēšanu, personāla vadīšanu, finanšu vadīšanu, vadības informācijas sistēmas, loģistiku.

6. Pārstāvēt organizāciju darījumos ar citām nacionālajām un ārvalstu organizācijām, t.sk. pašvaldībām un valsts institūcijām.
7. Sadarboties ar augstākstāvošām institūcijām un īpašniekiem organizācijas mērķu sasniegšanai.
8. Īstenot organizācijas iekšējo komunikāciju, sadarbojoties ar organizācijas personālu, partneriem un īpašniekiem par sasniedzamiem mērķiem un uzdevumiem, un veicināt ārējo komunikāciju, t.sk. ar masu saziņas līdzekļiem, valsts un nevalstiskajām institūcijām.
9. Darboties multikulturālajā vidē un brīvi komunicēt angļu valodā ar uzņēmējdarbību saistītajos jautājumos.
10. Orientēties organizācijas darbu reglamentējošajos dokumentos, likumdošanā un normatīvajos aktos gan vietējā, gan starptautiskajā mērogā.
11. Patstāvīgi veikt izpēti un analīzi darbu vadībai.

Profesionālās kompetences:

1. Spēja pielietot teorētiskās un praktiskās zināšanas un prasmes uzņēmuma un tā struktūrvienību efektīvā vadīšanā.
2. Spēja izstrādāt uzņēmuma darbības stratēģiju, misiju un mērķus valsts, īpašnieku un sabiedrības interesēs
3. Spēja plānot un prognozēt uzņēmuma efektīvu darbību atbilstoši noteiktajiem mērķiem, ekonomiskajai videi un darba tirgus situācijai
4. Spēja organizēt uzņēmuma racionālu darbību atbilstoši noteiktajiem mērķiem, ekonomiskajai videi un darba tirgus situācijai
5. Spēja vadīt nacionālu un internacionālu – multikulturālu darbinieku kolektīvu
6. Spēja strādāt individuāli un grupā, pielietojot savas zināšanas un līdera prasmes, spēja uzņemties atbildību par savas darbības rezultātiem
7. Spēja pārstāvēt uzņēmumu darījumos ar citiem uzņēmumiem, organizācijām, iestādēm, ieskaitot pašvaldības un valsts institūcijas
8. Spēja sadarboties ar citiem uzņēmumiem, īpašniekiem un citām ieinteresēto personu grupām uzņēmuma mērķu sasniegšanai
9. Spēja sazināties valsts valodā un vismaz divās svešvalodās
10. Spēja veikt pētījumus ar zinātnisko vērtību vadībai jomā
11. Spēja lietot informācijas tehnoloģijas savas darbības veikšanai
12. Spēja nodrošināt darba aizsardzības un ugunsdrošības normatīvo aktu prasību ievērošanu uzņēmumā
13. Spēja nodrošināt darba tiesisko attiecību normu ievērošanu uzņēmumā
14. Spēja nodrošināt vides aizsardzības normatīvo aktu ievērošanu uzņēmumā

Profesionālās prasmes:

1. Izprast aktuālās ekonomiskās attīstības likumsakarības un principus
2. Izprast uzņēmuma darbības kopsakarības
3. Analizēt ekonomiskajā vidē notiekošos procesus un pieņemt lēmumu atbilstoši situācijas izmaiņām
4. Analizēt uzņēmuma darbību, identificēt problēmas un izstrādāt to risinājumus.
5. Analizēt, sistematizēt, sintezēt un integrēt uzņēmuma darbībai nepieciešamo informāciju
6. Pielietot ekonomiski matemātiskās metodes vadīšanas procesā
7. Lietot modernās informācijas iegūšanas, apstrādes un sistematizēšanas tehnoloģijas
8. Organizēt un vadīt personāla darbu, prast risināt konflikta situācijas
9. Vadīt komandas/grupas darbu
10. Strādāt komandā/grupā, deleģēt un koordinēt pienākumu izpildi
11. Izvēlēties, novērtēt un motivēt personālu
12. Ieviest inovatīvus risinājumus un metodes uzņēmuma darba, ražošanas un vadīšanas organizācijā
13. Formulēt uzņēmuma mērķus, sastādīt attīstības stratēģisko plānu un veikt tā izpildes novērtējumu
14. Izprast tirgvedības principus un tās lomu uzņēmuma stratēģiskajā attīstībā
15. Izprast ražošanas un pakalpojumu organizēšanas principus un paņēmienus.
16. Izprast uzņēmuma finanšu un tehnoloģiskās darbības rādītājus, un pieņemt lēmumus, lai veicinātu uzņēmuma darbības optimizāciju un pelnīt spējas uzlabošanu.
17. Analizēt, novērtēt un plānot uzņēmuma finanses
18. Pielietot jaunākās darba organizācijas formas un vadības informācijas sistēmas uzņēmuma vadīšanas procesa nodrošināšanā
19. Izprast īpašnieku un citu ieinteresēto pušu intereses un integrēt tās uzņēmuma attīstības stratēģiskajā plānā
20. Komunicēt un sadarboties ar personālu, partneriem, īpašniekiem, masu saziņas līdzekļiem, valsts un nevalstiskajām institūcijām
21. Orientēties uzņēmumu darbību reglamentējošajos dokumentos un normatīvajos aktos
22. Patstāvīgi apgūt jaunas zināšanas
23. Efektīvi plānot un organizēt savu darbu
24. Sagatavot un sniegt prezentācijas
25. Ievērot normatīvos aktus un ētikas normas
26. Pārvaldīt valsts valodu
27. Pārvaldīt vismaz divas svešvalodas saziņas līmenī
28. Lietot profesionālo terminoloģiju valsts valodā un vismaz divās svešvalodās

29. Ievērot darba aizsardzības, ugunsdrošības un vides aizsardzības noteikumus

30. Ievērot darba tiesisko attiecību noteikumus.

3. Uzņemšanas noteikumi

Studentu uzņemšana profesionālajā bakalaura studiju programmā „Uzņēmējdarbības vadība” notiek saskaņā ar RISEBA Uzņemšanas noteikumiem, kas katru gadu tiek apstiprināti augstskolas Senātā.

Imatrikulācijai BUV programmā pilna laika studijām un nepilna laika studijām uzņem personas, kas atbilst šādiem nosacījumiem:

- ir iegūts vidējās vai vidējā profesionālās izglītības dokuments – atestāts par izglītības iegūšanu un sekmju izraksts;
- centralizēto eksāmenu sertifikāti latviešu un angļu valodā.

Reģistrējoties pamatstudijām CE sertifikāti netiek ņemti vērā šādos gadījumos:

- personām, kuras ieguvušas vidējo izglītību līdz 2004.gadam;
- personām, kuras ieguvušas izglītību ārvalstīs, ievērojot 1994.gada 21.jūnija Konvenciju, kas nosaka Eiropas skolu statūtus;
- personām ar īpašām vajadzībām, iesniedzot apstiprinošu dokumentu par atbrīvošanu no CE kārtšanas, pamatojoties uz MK Noteikumiem nr. 112 no 11.03.2003., *Kārtība, kādā izglītojamie atbrīvojami no noteiktajiem valsts pārbaudījumiem.*

Gadījumos, kad CE sertifikāti netiek ņemti vērā, CE prasības tiek aizstātas ar atestāta attiecīgo studiju kursu atzīmēm.

Reģistrējoties studijām krievu valodā, reflektantiem no ārvalstīm papildus minētajām prasībām, jākārt RISEBA sagatavots tests krievu valodā.

Uzsākot studiju procesu pēc imatrikulēšanas, studentiem tiek piedāvātas ievadlekcijas, kurās studenti tiek iepazīstināti ar augstskolu, tās iekšējiem normatīviem, organizatorisko sistēmu, materiāli tehnisko bāzi un studiju procesu. Šajās ievadlekcijās notiek iepazīšanās ar studentiem un viņu interešu loku, tiek veicināta arī savstarpējā sadarbība komandas darbā.

4. Studiju programmas plāns

Studiju programmā ir paredzēti 44 studiju kursi, t.sk. vispārizglītojošie studiju kursi 20 kredītpunktu apjomā, uzņēmējdarbības teorētiskie pamatkursi un informācijas tehnoloģiju kursi 36 kredītpunktu apjomā, uzņēmējdarbības vadības profesionālās specializācijas kursi 60 kredītpunktu apjomā un izvēles daļas kursi 6 kredītpunktu apjomā (skatīt 4.1. un 4.2.tabulu).

4.1.tabula

1.un 2 studiju gada programmas plāns

1. studiju gads					
1. semestris			2. semestris		
Studiju kursa nosaukums	Daļa	Kredītpunkti	Studiju kursa nosaukums	Daļa	Kredītpunkti
Mikroekonomika	A	3	Biznesa komunikācijas angļu valodā 1	A	4
Vadībzinības	A	3	Informācijas tehnoloģijas 1	A	2
Personības izaugsme un komandas veidošana	B	1	Makroekonomika	A	2
Studiju iemaņu attīstīšana	B	2	Finanšu un nodokļu sistēma	B	3
Augstākā matemātika	A	4	Grāmatvedība	A	2
Biznesa komunikācijas angļu valodā 1	A	4	Uzņēmējdarbība	A	2
Informācijas tehnoloģijas 1	A	3	Prakse uzņēmējdarbībā 1	A	4
			Kursa darbs uzņēmējdarbībā 1	A	1
Kredītpunkti kopā:		20	Kredītpunkti kopā:		20
2. studiju gads					
1. semestris			2. semestris		
Studiju kursa nosaukums	Daļa	Kredītpunkti	Studiju kursa nosaukums	Daļa	Kredītpunkti
Matemātiskā statistika	A	3	Biznesa komunikācijas angļu valodā 2	A	4
Mārketing	A	3	Informācijas tehnoloģijas 2	A	2
Sociālā psiholoģija	A	2	Kvantitatīvās metodes uzņēmējdarbībā	A	2
Komerctiesības	A	2	Uzņēmuma finanses	A	2
Finanšu grāmatvedība	B	3	Ievads loģistikā	B	2
Personālvadība	B	2	Mārketinga pētījumi	B	2
Biznesa komunikācijas angļu valodā 2	A	3	Prakse biznesa inkubatorā	A	1
Informācijas tehnoloģijas 2	A	2	Prakse uzņēmējdarbībā 2	A	4
			Kursa darbs uzņēmējdarbībā 2	A	1
Kredītpunkti kopā:		20	Kredītpunkti kopā:		20

3. un 4.studiju gada programmas plāns

3. studiju gads					
1. semestris			2. semestris		
Studiju kursa nosaukums	Daļa	Kredītpunkti	Studiju kursa nosaukums	Daļa	Kredītpunkti
Vadības grāmatvedība	A	4	Datu bāzes	B	3
Banku loma uzņēmējdarbībā	A	3	Intelektuālā īpašuma aizsardzība	B	2
Investīcijas	A	2	Starptautiskās finanses un finanšu tirgi	B	2
Starptautiskās komerciesības	A	2	Stratēģiskā vadībzinība	A	3
Starptautiskais mārketinga	B	2	Brīvās izvēles kurss	C	3
Pasaules ekonomika	B	2	Prakse uzņēmējdarbībā	A	7
Biznesa ētika	B	1	Kursa darbs uzņēmējdarbībā 3	A	--
Inovāciju menedžments	B	2			
Finanšu vadīšana 2	A	2			
Kredītpunkti kopā:		20	Kredītpunkti kopā:		20

4. studiju gads					
1. semestris			2. semestris		
Studiju kursa nosaukums	Daļa	Kredītpunkti	Studiju kursa nosaukums	Daļa	2
Darba tiesības un darba aizsardzība	B	2	Lietišķā spēle "INTOPIA™"	A	2
Līderība un organizāciju uzvedība	B	2	Pētniecības prakse	A	6
Loģistika	B	4	Bakalaura darbs	A	12
Starptautiskais bizness	A	2			
Projektu vadīšana	B	2			
Pētījumu metodoloģija	A	2			
Brīvās izvēles kurss	C	3			
Lietišķā spēle "INTOPIA™"	A	3			
Kredītpunkti kopā:		20	Kredītpunkti kopā:		20

2015./2016.studiju gadā studiju programmas plānā veiktas šādas izmaiņas:

- 2.studiju gadā kurss “Uzņēmējdarbība” ir pārcelts uz 1.studiju gadu, studiju kurss “Komerctiesības” ir pārcelts no 2.semestra un 1.semestri, studiju kursa “Finanšu vadīšana 1” saturs ir uzlabots, attiecīgi mainot arī tā nosaukumu uz “Uzņēmuma finanses”, studiju kurss “Operāciju vadīšana” ir pārcelts uz 3.kursa 1.semestri, prakses un kursa darba mārketingā prasības ir pārstrādātas un tiem ir mainīti nosaukumi un kredītpunktu skaits uz “Prakse uzņēmējdarbībā 2” 4KP un “Kursa darbs uzņēmējdarbībā 2” 1KP, 2.studiju gada 2.semestrī ir ieviests jauns studiju kurss “Ievads loģistikā” 2KP un jauna prakse “Prakse biznesa inkubatorā” 1KP.

- 3. studiju gadā studiju kurss „Eiropas Savienības tiesības” izslēgts no programmas aizstājot to ar kursu „Intelektuālā īpašuma aizsardzība”.

Studiju programmā ir paredzēti studiju kursi studējošo personības attīstīšanai, piemēram, “Studiju iemaņu attīstīšana”, „Personības izaugsme un komandas saliedēšana”, „Biznesa komunikācijas angļu valodā”, “Sociālā psiholoģija”, “Biznesa ētika” u.c.

Studiju programmā ir paredzēti **trīs studiju darbi**. 2015./2016.studiju gadā imatrikulētajiem un 2.kursa studentiem programmā ir paredzēti šādi kursa darbi: uzņēmējdarbībā 1 (1.kurss), uzņēmējdarbībā 2 (2.kurss) un uzņēmējdarbībā 3 (3.kurss). Savukārt, vēlāko studiju gadu studējošajiem ir paredzēti sekojošie kursa darbi: ekonomikā (1.kurss), mārketingā (2.kurss) un uzņēmējdarbībā (3.kurss). Kursa darbu izstrādāšanu un noformēšanu reglamentē „Studiju darbu izstrādāšanas nolikums” un „Kursa darbu izstrādāšanas nolikums BUV programmas studējošajiem”. Darbu saturu un kvalitāti, kā arī studējošo prezentācijas prasmi vērtē ar RISEBA rīkojumu nozīmēta komisija 10 ballu sistēmā.

Programmā ir paredzētas profesionālā **prakses** 26 KP apjomā. 2015./2016.studiju gada 1. un 2.kursa studējošajiem programmā ir paredzētas sekojošas prakses: uzņēmējdarbībā 1 (1.kurss), uzņēmējdarbībā 2 (2.kurss), uzņēmējdarbībā 3 (3.kurss), prakse biznesa inkubatorā (2.kurss), lietišķā spēle „INTOPIA” (4.kurss) un pētniecības prakse (4.kurss). Savukārt, vēlāko studiju gadu studējošajiem ir paredzētas sekojošas prakses: ekonomikā (1.kurss), mārketingā (2.kurss), uzņēmējdarbībā (3.kurss), lietišķā spēle „INTOPIA” (4.kurss) un pētniecības prakse (4.kurss). Prakšu uzdevumus un prasības reglamentē „Prakses nolikums BUV programmas studējošajiem” un katras prakses speciālas prasības. Prakses vada un koordinē prakses vadītājs. Tās tiek novērtētas ar atzīmi noteiktajā termiņā, saskaņā ar studiju grafiku.

Studiju beigās ir jāizstrādā un jāaizstāv **bakalaura darbs**. Lai sekmīgi izpildītu visu kursu apjomu un iegūtu profesionālo grādu un kvalifikāciju, studentiem bakalaura darbā ir jādemonstrē gan studiju procesā iegūtās akadēmiskās zināšanas, gan, atbilstoši savai kvalifikācijai iegūtās, praktiskā darba iemaņas.

Ceturta studiju gada 1.semestra vidū studentiem ir jāizvēlas sava bakalaura darba tēma. Bakalaura darba izstrādāšanu un noformēšanu reglamentē „Studiju darbu izstrādāšanas nolikums”.

Studenti gala pārbaudījumus drīkst kārtot, ja:

- pozitīvi ir novērtēta programmā paredzētā studiju kursa apguve;
- novērtētas prakses atskaites;
- novērtēti kursa darbi;
- izpildītas visas studiju līgumā noteiktās finansiālās saistības.

Ja studiju programma ir sekmīgi apgūta un gala pārbaudījumos saņemts pozitīvs vērtējums (zemākais sekmīgais vērtējums 4 balles), studentiem tiek piešķirts profesionāla bakalaura grāds uzņēmējdarbības vadībā un piektā līmeņa (LKI 6.-7.līmenis) profesionālā kvalifikācija – uzņēmējdarbības vadītājs.

5. Studiju programmas praktiskā īstenošana un vērtēšanas sistēma

Vēsturiski programma tika organizēta tā, ka pirmais kurss tika veltīts uzņēmējdarbības teorētiskajiem pamata aspektiem un vispārizglītojošiem studiju kursiem, tādiem kā vadības zinības, ekonomika, grāmatvedība, informācijas tehnoloģijas, augstākā matemātika un tml. Otrajā kursā turpinājās uzņēmējdarbības teorētiskie pamatkursi un tika apgūtas profesionālas prasmes un iemaņas mārketinga pētījumu veikšanā. Trešais studiju gads tika veltīts profesionālajām zināšanām un iemanām finanšu analizē un stratēģiskajā plānošanā. Noslēdzošais studiju gads tika veltīts uzņēmējdarbības vadības aspektiem starptautiskā līmenī. Pēdējā studiju gadā tiek attīstītas pētījumu veikšanas prasmes, lai izstrādātu kvalitatīvu bakalaura darbu.

Ieviešot programmā specializācijas, 2014./2015. un 2015./2016. studiju gada programmas saturā būtiskas izmaiņas nav paredzētas. 3.kursā studējošajiem ir paredzēti kursi, dodot iespēju iedziļināties izvēlētajā specializācijā, apgūstot atšķirīgus B daļas studiju kursus 10KP apjomā. Prakse 3.kursā tiks organizēta atbilstoši studējošo izvēlētajai specializācijai.

Studiju programma tiek īstenota vairākās studiju formās, t.i. pilna laika dienas nodaļā, nepilna laika vakara nodaļā, nepilna laika izejamo dienu nodaļā un tālmācībā. Studijas notiek divās valodās latviešu un krievu valodā. Studiju ilgums pilna laika studējošajiem ir 4 gadi (40 mēneši), bet nepilna laika studējošajiem ir 4,5 gadi (45 mēneši). Studiju īstenošanas vieta ir Rīga un Daugavpils, kur ir reģistrēta RISEBA filiāle.

Studijas dienas nodaļā notiek darba dienās no plkst. 8:20 līdz 16:50, vakara nodaļā – ceturtdienu un piektdienu vakaros (plkst. 18:00-21:10) un sestdienās (plkst. 9:00-16:00) katru otro nedēļu, izejamo dienu nodaļā – sestdienās un svētdienās (plkst. 9:00-19:00) katru trešo nedēļu, savukārt tālmācībā studenti paši plāno savu studiju laiku, bet ir noteikts pārbaudījumu grafiks. Tālmācības studentiem ir iespējams apmeklēt arī klātienēs nodarbības līdz 50% no studiju kopējā apjoma, par to vienojoties ar studiju programmu direktoru un informējot tālmācības studiju administratori.

Tālmācības studiju procesa organizācijai tiek izmantota RISEBA informācijas sistēma „e.riseba”, kur tiek ievietoti studiju materiāli, pārbaudījumi, norādīti termiņi un informācija par studijām. Informācijas sistēmā notiek komunikācija starp studentiem, pasniedzējiem un Tālmācības centra administrāciju (diskusiju forumi, jaunumu forums), tiek reģistrēti visu pārbaudes darbu rezultāti – vērtējums un atgriezeniskā saite, kas dod pārskatu studentiem, pasniedzējiem un tālmācības studiju administratoram par studiju procesa gaitu.

Profesionālā bakalaura studiju programma „Uzņēmējdarbības vadība” ir veidota, lai izglītotu un sagatavotu kvalificētus speciālistus konkurētspējīgai darbībai valsts un privātajos uzņēmumos Latvijā un ārvalstīs. Studiju programmas akadēmiskais personāls sagatavo studējošos darbam globālajā pasaulē, daloties ar savu pieredzi starptautiskā mērogā, sniedzot zināšanas par Eiropas un NVS valstu uzņēmējdarbības vides specifiku, tradīcijām un darba

metodēm. Studijas tiek organizētas latviešu un krievu valodās, bet atsevišķi studiju kursi tiek pasniegti arī angļu valodā. Studiju laikā studējošie var apgūt papildus svešvalodu, kas nodrošina jauno speciālistu elastīgumu un konkurētspēju darba tirgū un ļauj veidot veiksmīgu profesionālo karjeru.

RISEBA esošā darba pieredze, veidojot profesionālo bakalaura studiju programmu “Uzņēmējdarbības vadība”, un veiktās studējošo aptaujas rāda, ka gan studiju programma, gan studiju formas ir ļoti aktuālas un nozīmīgas un, ka tām ir plašas attīstības iespējas.

Studiju programmas saturs atbilst četriem galvenajiem augstākās izglītības mērķiem, t.i. personības attīstīšana, nodrošinot attiecīgus studiju kursus; demokrātiskās sabiedrības attīstība, ievērojot demokrātijas principus studiju procesa organizēšanā; zinātnes attīstība, RISEBA personālam un studentiem aktīvi piedaloties zinātniski pētnieciskajos projektos; darba tirgus prasību ievērošana definējot studiju programmas studiju rezultātus un veidojot studiju kursu saturu.

Studiju programmas studējošajiem un personālam ir nodrošināta iespēja piedalīties starptautiskās apmaiņas projektos Erasmus+ programmas ietvaros. Ir noslēgti sadarbības līgumi ar 55 augstākās izglītības iestādēm 21 valstī.

Studējošiem ir iespēja apgūt atsevišķus studiju kursus citās Latvijas un citu valstu augstskolās. Attiecīgie studiju kursi tiek pārskaitīti RISEBA programmā tad, ja to saturs un apjoms ir līdzvērtīgs attiecīgiem RISEBA studiju kursiem. Turklāt, ja kursi apgūti kādā ārvalstu izglītības iestādē, tiek veikts izvērtējums par iegūtās izglītības atzīšanu Latvijā.

Jebkuram interesentam, t.sk. citu izglītības iestāžu studējošiem, ir iespēja apgūt jebkuru programmas studiju kursu klausītāja statusā un saņemt par to attiecīgu augstskolas apliecinājumu.

Visi studiju programmā paredzētie studiju kursi tiek īstenoti atbilstoši studiju kursu aprakstiem, kuros noteikta arī attiecīgā kursa vērtēšanas sistēma, ievērojot RISEBA vienoto vērtēšanas sistēmu. RISEBA izmantotā vērtēšanas sistēma balstās uz šādiem principiem:

- vērtējuma obligātums - nepieciešamība iegūt pozitīvu vērtējumu par katru studiju kursu;
- akumulēšana – studējošā iegūtās zināšanas tiek vērtētas, summējot visus studiju laikā iegūtos pozitīvos vērtējumus;
- prasību atklātība un skaidrība – uzsākot studijas, studējošais tiek informēts par studiju kursa saturu, prasībām un vērtējumu.

RISEBA studiju un zināšanu novērtēšanas metodes ir objektīvas, un tiek konsekventi ievērotas. Ikvienas pārbaudes apjoms atbilst attiecīgā studiju kursa programmas saturam un Profesiju standartā noteiktajām prasmju un zināšanu prasībām. Katra studiju kursa aprakstā tiek

definētas pielietotās pasniegšanas un zināšanu novērtēšanas metodes. Studiju programmas studiju kursu aprakstus var apskatīt pielikumā Nr. 1.

Studiju rezultātus RISEBA vērtē pēc diviem rādītājiem:

- kvalitatīvais vērtējums - atzīme 10 ballu sistēmā;
- kvantitatīvais vērtējums – kredītpunktu skaits atbilstoši studiju kursa apjomam un nozīmīgumam.

Studentu zināšanu kvalitāti RISEBA vērtē, pamatojoties uz Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas rīkojumu un atbilstoši augstskolā esošiem vērtēšanas kritērijiem.

Iegūstamo kredītpunktu summa ir norādīta studiju plānā. Lai novērtētu studentu izpildītā darba apjoma atbilstību plānam, katru semestri un studiju gadu tiek veikts tā kvantitatīvais vērtējums kredītpunktos - 1 kredītpunkts atbilst 40 stundām.

Studiju programmā tiek izmantotas **dažādas studiju metodes**, t.sk. lekcijas, praktiskās nodarbības, semināri, diskusijas, meistarklases, treniņi, ekskursijas, pieredzējušo profesionāļu atklātas lekcijas, ārvalstu speciālistu vieslekcijas un tml.

Katrs pasniedzējs savā studiju kursā regulāri pārbauda studentu zināšanas, izmantojot kursa programmās un aprakstā norādītos **pārbaudes veidus** (kontroldarbi, mājasdarbi, referāti, prezentācijas, patstāvīgie darbi, grupas darbi utt.). Prasības ir atkarīgas no studiju kursa specifikas un studiju procesa organizācijas tajā. Regulārs darbs semestrī ietekmē studiju kursa noslēguma vērtējumu.

Pamatojoties uz nolikumu „Prasības RISEBA pasniedzējiem”, pārbaudes veidu nosaka pasniedzējs, ņemot vērā prasības kursa apguvei un katra vērtējuma īpatsvaru. Eksāmeni RISEBA tiek organizēti gan rakstiski, gan mutiski. Gala vērtējums pēc studiju kursa apguves ietver studenta darba novērtējumu visa studiju kursa apguves laikā, tajā skaitā, līdzdalību un darba kvalitāti nodarbībās, kontroldarbu un patstāvīgo darbu rezultātus, kā arī eksāmena vērtējumu. Kursa apguve ir sekmīga, ja programmā noteiktās prasības ir izpildītas līdz pārbaudījuma perioda beigām, izņemot gadījumus, kad saņemts pārbaudījuma kārtošanas termiņa pagarinājums.

Tālmācībā programma tiek īstenota tāpat kā citās studiju formās. Būtiskākā atšķirība ir komunikācijā starp studējošo un pasniedzēju, kas notiek, izmantojot IT resursus - galvenokārt e.riseba, skype un e-pastu. Lai motivētu studentus un pārliecinātos par zināšanu apguves līmeni, tālmācībā ir lielāks skaits pārbaudes darbu.

6. Studiju absolventu nodarbinātības perspektīvas

Studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” absolventiem nodarbinātības perspektīvas ir ļoti plašas. Uzņēmējdarbība ir svarīga dažādās tautsaimniecības nozarēs, līdz ar to, analizējot nodarbinātības perspektīvas, nozīmīgi ir visu tautsaimniecības nozaru rādītāji. Atsaucoties uz Ekonomikas Ministrijas Informatīvo ziņojumu par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm, 2015.gadā salīdzinājumā ar 2012.gadu palielinājās uz iekšējo tirgu vērsto nozaru (būvniecības, tirdzniecības un pakalpojumu nozares) īpatsvars. 2015.gadā šo nozaru īpatsvars pārsniedza 70%¹, kas norāda uz to, ka šobrīd uzņēmējdarbības speciālistu pieprasījums varētu būt izteiktāks šajās nozarēs.

Savukārt tirgus attīstības tendences norāda uz to, ka Latvijas Nacionālās industriālās politikas uzmanības centrā ir uz eksportu vērsto nozaru attīstība un tautsaimniecības struktūras maiņa par labu tādām nozarēm kā²:

- preču un pakalpojumu ar augstāku pievienoto vērtību ražošanai;
- uz eksportu vērstām nozarēm;
- lielākiem ieguldījumiem jaunās tehnoloģijās, inovācijā un IKT;
- uzlabojumiem izglītības sistēmā un zinātnes atbalstam.

Profesionālās bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” saturs ietver teorētiskās un praktiskās zināšanas, lai absolvents varētu gan darboties uzņēmējdarbībā, gan veidot savu uzņēmējdarbību.

7. Iepriekšējā studiju virziena akreditācijas saņemto ieteikumu ieviešana

2015./2016.gadā nav attiecināmi.

¹ Ekonomikas Ministrijas Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm, 2015

² Ekonomikas Ministrijas Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm, 2015

Studiju programmas raksturojuma pielikumi

Pielikuma numurs	Pielikuma nosaukums
1.pielikums	Studiju kursu apraksti
2.pielikums	Studiju programmas satura atbilstība normatīvajiem aktiem augstākajā izglītībā
3.pielikums	Studiju programmas izmaksas
4.pielikums	Studiju programmas salīdzinājums ar līdzīgām studiju programmām Latvijā un Eiropas Savienībā
5.pielikums	Informācija par studējošiem
6.pielikums	Studējošo apmierinātība ar studiju kvalitāti
7.pielikums	Absolventu apmierinātība ar studiju kvalitāti

1.pielikums pieejams pie studiju programmas direktora

Studiju programmas atbilstība normatīviem aktiem augstākajā izglītībā

RISEBA profesionālā bakalaura studiju programma „Uzņēmējdarbības vadība” profesionālā bakalaura grāda uzņēmējdarbībā un uzņēmējdarbības vadītāja kvalifikācijas iegūšanai atbilst 2014.gada 26.augusta LR MK noteikumiem Nr.512 – „Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu” (skat.2.1.tabulu).

2.1.tabula

Profesionāla bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” atbilstība MK noteikumu par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standarta prasībām

Prasības LR MK noteikumos Nr. 512 „Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu”	RISEBA profesionālās augstākās izglītības studiju programma „Uzņēmējdarbības vadība”
7.p. Bakalaura programmas saturs nodrošina zināšanu, prasmju un kompetences kopumu atbilstoši Latvijas izglītības klasifikācijā noteiktajām ietvarstruktūras 6.līmeņa zināšanām, prasmēm un kompetencēm.	Visi studiju programmā paredzētie studiju kursi nodrošina zināšanu, prasmju un kompetenču apgūšanu un attīstīšanu atbilstoši Latvijas izglītības klasifikācijas prasībām. Sīkāk šo informāciju var apskatīt zemāk
8.p. Bakalaura programmas apjoms ir vismaz 160 kredītpunkti	Studiju programmas apjoms – 160 kredītpunkti
11.1. – 11.5.p. vispārizglītojošo studiju kursu apjoms ir vismaz 20 kredītpunkti; nozares teorētisko pamatkursu un informācijas tehnoloģiju kursu apjoms ir vismaz 36 kredītpunkti; nozares profesionālās specializācijas kursu apjoms ir vismaz 60 kredītpunkti; izvēles daļas kursu apjoms ir vismaz 6 kredītpunkti; prakses apjoms ir vismaz 20 kredītpunkti	Studiju programmas kursu apjomi attiecīgi ir: vispārizglītojošie studiju kursi - 20 kredītpunkti; nozares teorētisko pamatkursi - 36 kredītpunkti; nozares profesionālās specializācijas kursi - 60 kredītpunkti; bakalaura programmas brīvās izvēles kursi - 6 kredītpunkti; prakses apjoms – vismaz 20 kredītpunkti
11.6.p. valsts pārbaudījums, kura sastāvdaļa ir bakalaura darba vai diplomdarba izstrāde un aizstāvēšana, kura apjoms ir vismaz 12 kredītpunkti	Studiju programmas noslēguma kontroles formas ir bakalaura darba teorētiskās un praktiskās daļas izstrāde un aizstāvēšana, kuras apjoms ir 12 kredītpunkti
14.p. bakalaura programmas apguves laikā studējošais izstrādā un aizstāv vismaz trīs studiju darbus	Studiju programmā ir paredzēti trīs studiju (kursa) darbi, kurus studējošie izstrādā un aizstāv 1., 2.un 3.studiju gada noslēgumā.
17.p. Pēc bakalaura programmas apguves piešķir profesionālo bakalaura grādu nozarē un piektā līmeņa profesionālo kvalifikāciju	Studiju programmas apguves rezultātā studējošajiem tiek piešķirts profesionāls bakalaura grāds uzņēmējdarbībā un piektā līmeņa profesionālā uzņēmējdarbības vadītāja kvalifikācija.

Pēc programmas apguves absolventam ir tiesības turpināt studijas akadēmiskajā vai profesionālajā maģistra studiju programmā.

Analizējot studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” satura atbilstību Valsts standarta prasībām, var secināt, ka RISEBA studiju programma pilnībā atbilst prasībām.

Lai noteiktu RISEBA profesionālā bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” atbilstību 5. kvalifikācijas līmeņa uzņēmējdarbības vadītāja profesijas standartam, ir veikts izvērtējums studiju programmā piedāvāto studiju kursu salīdzinājums ar Profesijas standartā noteikto nepieciešamo zināšanu apguvi (2.2.tabula). Šī pašnovērtējuma ziņojuma 2.daļā apskatāmi studiju programmas studiju rezultāti, profesionālās kompetences un profesionālās prasmes, kuras studējošie apgūst un attīsta, apgūstot programmu.

2.2.tabula

Studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” atbilstība profesijas standartam

Zināšanas	Zināšanu līmenis			Studiju programmas kursi
	priekšstats	izpratne	pielietošana	
Ekonomisko sistēmu attīstības tendences pasaulē				Pasaules ekonomika
Globalizācijas loma ekonomisko procesu attīstībā				Pasaules ekonomika
Ekonomikas teorija				Mikroekonomika Makroekonomika Finanšu un nodokļu sistēma
Ekonomiski matemātiskās metodes				Augstākā matemātika Matemātiskā statistika Kvantitatīvās metodes uzņēmējdarbībā Pētījumu metodoloģija
Starptautiskā komercdarbības vide				Starptautiskais mārketingss Starptautiskās finanses un finanšu tirgi Starptautiskās komerciesības Starptautiskais bizness
Uzņēmuma darbības ilgtspējīgas attīstības plānošana				Stratēģiskās vadībzinības
Korporatīvā sociālā atbildība				Biznesa ētika
Inovāciju vadīšana				Inovāciju menedžments
Sociālais dialogs				Sociālā psiholoģija Biznesa ētika
Loģistika				Loģistika
Profesionālie termini valsts valodā un vismaz divās svešvalodās				Biznesa komunikācijas angļu valodā 1 Biznesa komunikācijas angļu valodā 2 Visos studijuursos
Stratēģiskā vadīšana				Stratēģiskās vadībzinības
Personāla vadīšana				Personālvadība
Vadības psiholoģija				Vadībzinības Līderība un organizācijas psiholoģija
Ražošanas un pakalpojumu organizēšana				Uzņēmējdarbība Operāciju vadīšana Projektu vadīšana
Finanšu un vadības grāmatvedība				Grāmatvedība Finanšu grāmatvedība Vadības grāmatvedība

Finanšu vadīšana				Uzņēmuma finanses Finanšu vadīšana 2 Banku loma uzņēmējdarbībā Investīcijas
Vadības informācijas sistēmas				Datu bāzes
Kvalitātes vadības sistēmas				Loģistika Vadībzinības Operāciju vadīšana
Tirgzinības				Mārketinga Mārketinga pētījumi Starptautiskais mārketinga
Datorzinības				Informācijas tehnoloģijas 1 Informācijas tehnoloģijas 2
Komercedarbības normatīvie akti				Komerctiesības Starptautiskās komerciesības Intelektuālā īpašuma aizsardzība
Darba tiesiskās attiecības				Darba tiesības un darba aizsardzība
Vides aizsardzība				Darba tiesības un darba aizsardzība
Darba aizsardzība				Darba tiesības un darba aizsardzība
Lietišķā komunikācija				Biznesa komunikācijas angļu valodā 1 Biznesa komunikācijas angļu valodā 2
Ētika				Biznesa ētika Vadībzinības Uzņēmējdarbība
Valsts valoda				Izvēles studiju kurss
Vismaz divas svešvalodas saziņas līmenī (franču, spāņu u.c.)				Biznesa komunikācijas angļu valodā 1 Biznesa komunikācijas angļu valodā 2 Izvēles studiju kursi - Franču valoda

Profesiju standartā paredzētās spējas, prasmes un zināšanas tiek apgūtas atbilstošo studiju programmas studiju kursu apguves laikā izstrādājot studiju patstāvīgos darbus un kontroldarbus, kā arī profesionālās prakses laikā.

Studiju programmas izmaksas

Studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” studiju procesa nodrošināšanai galvenais finansējuma avots ir studiju maksa. Studiju maksas apmēru un samaksas kārtību katram studiju gadam nosaka un apstiprina RISEBA Senāts (skat. studiju maksas apmēru 3.1.tabulā).

3.1.tabula

Studiju maksas apmērs pēc studiju formām (eiro gadā)

Studiju forma	Studiju maksas apmērs	Studiju forma	Studiju maksas apmērs
<i>Rīgā</i>		<i>Daugavpils filiālē</i>	
Pilna laika dienas nodaļa	2000,-	Pilna laika dienas nodaļa	1110,-
Nepilna laika vakara nodaļa	1700,-	Nepilna laika vakara nodaļa	900,-
Nepilna laika izejamo dienu nodaļa	1700,-		
Tālmācība	1500,-		

RISEBA noteiktas šādas studiju maksas apmaksas iespējas studējošiem:

- par visu programmu kopumā;
- par visu studiju gadu;
- par vienu semestri;
- par mēnesi, saskaņā ar līgumā paredzēto maksājumu grafiku, precīzi ievērojot maksāšanas termiņus un maksājamās summas.

Studiju maksa var tikt segta no sekojoša finansējuma:

- studējošā personīgie līdzekļi;
- studējošā vecāku un citu radnieku personīgie līdzekļi;
- studējošā darba devēja finansējums;
- studiju kredīts ar valsts vārdā sniegtu galvojumu;
- komerckredīts;
- sponsoru finansējums.

Katru studiju gadu ar rektora rīkojumu pamatstudijās tiek noteikts RISEBA finansēto budžeta vietu skaits; konkursu uz budžeta vietām reglamentē nolikums par konkursu uz studiju maksas atlaidēm. Pieteikšanās budžeta vietām notiek izmantojot elektronisko e-pakalpojumu www.latvija.lv.

Studiju programmas salīdzinājums ar līdzīgām studiju programmām Latvijā un Eiropas Savienībā

2015./2016.studiju gadā bakalaura līmeņa studiju programmas, kas paredz bakalaura grāda un/vai profesionālās kvalifikācijas piešķiršanu uzņēmējdarbības vadībā, tika piedāvāta 18 Latvijas augstākās izglītības iestādēs (10 no tām valsts augstskolas), tajā skaitā RISEBA. Kopumā tiek piedāvātas 40 studiju programmas. Visas augstskolas piedāvā studiju formas pilna un nepilna laika, izņemot RPIVA, kas piedāvā tikai nepilna laika studijas un RSU, REA un Ventspils augstskola, kas piedāvā tikai pilna laika studijas.

Tikai RISEBA, BSA, ISMA un TSI piedāvā studijas krievu valodā. BAT, BA un REA piedāvā apgūt programmu angļu valodā. Divas augstskolas, t.i. RISEBA un BAT, piedāvā apgūt uzņēmējdarbības programmu arī tālmācības formā. Studiju maksa pilna laika programmās svārstās no 1580 eiro par vienu studiju gadu līdz 2260 eiro, nepilna laika programmās – no 1300 eiro līdz 1475 eiro gadā. Vismākās cenas ir TSI, savukārt augstākās cenas ir BAT. Visas augstskolas piedāvā plašas atlaižu iespējas. Valsts augstskolās šāda veida programmās 2014./2015.studiju gadā kopumā studēja 4257 studenti, no tiem 960 (22,5%) par budžeta līdzekļiem. Līdzīga informācija par juridisko personu dibinātajās augstskolās nav pieejama, var atrast tikai iestāžu kopējo studentu skaitu, pēc kura līderos ir BAT ar 4348 studentiem, 2.vietā ir BSA ar 2762 studentiem, 3.vietā ir RISEBA ar 2698 studentiem un 4.vietā ir TSI ar 2514 studentiem.

Sīkākai analīzei tika izvēlētas 5 augstākās izglītības iestādes, kas ir tuvākie RISEBA konkurenti augstākās izglītībā uzņēmējdarbības vadības jomā, t.i. BAT, BSA, TSI, BA un REA (skat.4.1.tabulu). Analīze tika veikta pēc 10 kritērijiem, katram no kritērijiem tika piešķirts svarīguma koeficients un tika novērtēts katrai augstskolai ar ballēm no 1 līdz 4, kur 1 nozīmē negatīvu ietekmi uz programmā studējošo kopskaitu, bet 4 nozīmē pozitīvu ietekmi un studējošo kopskaitu. Rezultātā tiek iegūts katra kritērija svērtais novērtējums katrā augstākās izglītības iestādē, savukārt katras iestādes kritēriju novērtējumu kopsumma raksturo iestāžu pozīcijas attiecībā viena pret otru.

Profesionālā bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” tuvāko konkurentu profila matrica

Veiksmes faktori	Nozīm. koef.	RISEBA		BAT		BSA		TSI		BA		REA	
		Vērtējums	Svērtais vērtējums	Vērtējums	Svērtais vērtējums	Vērtējums	Svērtais vērtējums	Vērtējums	Svērtais vērtējums	Vērtējums	Svērtais vērtējums	Vērtējums	Svērtais vērtējums
1. Studiju programmas cena	0,14	2	0,28	1	0,14	3	0,42	4	0,56	2	0,28	1	0,14
2. Studiju formas	0,1	4	0,4	4	0,4	4	0,4	4	0,4	3	0,3	2	0,2
3. Studiju valodas	0,1	3	0,3	3	0,3	3	0,3	3	0,3	3	0,3	3	0,3
4. Augstskolas reputācija	0,1	3	0,3	3	0,3	2	0,2	3	0,3	3	0,3	4	0,4
5. Starptautiskās iespējas studentiem	0,1	4	0,4	4	0,4	3	0,3	3	0,3	3	0,3	2	0,2
6. Materiāli-tehniskais nodrošinājums	0,09	4	0,36	3	0,27	3	0,27	3	0,27	3	0,27	3	0,27
7. Kopmītnes	0,09	1	0,09	4	0,36	2	0,18	3	0,27	4	0,36	2	0,18
8. Budžeta vietas un studiju maksas atlaižu klāsts	0,12	3	0,36	4	0,48	2	0,24	3	0,36	2	0,24	2	0,24
9. Sadarbība ar biznesa vidi	0,09	4	0,36	4	0,36	3	0,27	3	0,27	3	0,27	4	0,36
10. Atrašanās vieta	0,07	4	0,28	3	0,21	3	0,21	3	0,21	3	0,21	3	0,21
Kopā:	1		3,13		3,22		2,79		3,24		2,83		2,50

Kā var redzēt 4.1.tabulā vispievilcīgākā programmas cena ir TSI: pilna laika dienas studijas maksā 1580 eiro gadā un vakara studijas 1380 eiro gadā, bet nepilna laika studijas – 1180 eiro gadā. Savukārt visdārgākās cenas ir BAT, t.i. 2120 eiro gadā pilna laika studijās un 1337 eiro gadā nepilna laika studijās. Nepieciešams arī atzīmēt REA augstas cenas, t.i. 4500 eiro gadā, bet REA studējošajiem ir pieejamas budžeta vietas, kuras sedz 2500 eiro no studiju maksas. Tas nozīmē, kā šī augstskolas studējošie no saviem līdzekļiem sedz mazāk nekā pusi no studiju maksas, t.i., 2000 eiro apmērā. Programmas cena ir ļoti svarīgs faktors, jo būtiski ietekmē potenciālo studentu izglītības iestādes un studiju programmas izvēli, tāpēc vērtējumā šim faktoram tika piešķirts visaugstākais koeficients. RISEBA programmas cenas ir ļoti līdzīgas BA programmas cenai un arī ir visai augstas salīdzinājumā ar pārējām augstskolām, t.i. sākot no 1980 eiro gadā pilna laika studijās beidzot ar 1410 eiro nepilna laika studijās.

Studiju programmā piedāvātas studiju formas arī ir svarīgs faktors, kas ietekmē potenciālo studentu izvēli, īpaši runājot par strādājošiem studentiem, kas vēlas apvienot studijas ar darbu. Visas augstskolas piedāvā gan pilna, gan nepilna laika studijas, pārsvarā tas ir dienas un vakara nodaļas, savukārt 4 augstskolas, t.i. RISEBA, BAT, BSA un TSI, piedāvā arī tālmācības formu, kas ļauj piesaistīt studējošus arī no citiem Latvijas reģioniem un ārzemēm.

Studiju valoda arī ir faktors, kuru potenciālie studenti ņem vērā izvēloties augstskolu un programmu. Visas 6 augstskolas piedāvā studijas latviešu valodā, krievu valodā studijas piedāvā RISEBA, BSA un TSI, savukārt pēdējos gados augstskolas sāk piedāvāt studijas arī angļu valodā, lai piesaistītu arī ārvalstu studentus, un to jau piedāvā BAT, TSI un BA. REA studijas notiek tikai angļu valodā. RISEBA programmā nav paredzētas studijas angļu valodā, kas ierobežo ārvalstu studentu piesaistīšanu un ienākošo studentu pieņemšanu ERASMUS projekta ietvaros. Bet RISEBA studiju programmas krievu valodā kļūst arvien populārākas starp NVS valstu pārstāvjiem, kuru skaits studējošo sarakstos ar katru gadu pieaug.

Studējošo starptautiskās iespējas ir ļoti svarīgs faktors, jo praktiski visi studējošie ir ieinteresēti iegūt starptautisko pieredzi un arvien vairāk izmanto augstskolu piedāvātas iespējas. Visvairāk šīs iespējas ir attīstītas RISEBA un BAT, kas piedāvā gan starptautisko apmaiņu ERASMUS projekta ietvaros (gan studijas, gan prakses), gan dubultgrāda programmas, gan starptautisko divpusējo apmaiņu ar trešajām valstīm. REA arī aktīvi darbojas starptautiskajā līmenī, īpaši aktīvi piesaistot studiju procesam ārvalstu pasniedzējus. Visas pārējās augstskolas īsteno tikai ERASMUS projektu.

Materiāli-tehniskais nodrošinājums visās augstskolās ir labs – auditorijas ir aprīkotas ar prezentācijas iekārtām, ir savas bibliotēkas, ir aprīkotas datorklases un tml. RISEBA var izdalīt no pārējiem ar to, ka augstskolai ir Arhitektūras un mediju centrs H2O6, kas ir aprīkots ar dažāda veida tehnoloģijām (audio, video, multimedija un tml.), kuras var izmantot interaktīvās studiju vides veidošanai, bet jāatzīst, ka tieši BUV programmas studiju procesā šī iespēja netiek

izmantota. Tāpēc būtu jāpievērš uzmanība šo iespēju izmantošanai, lai programmas studiju vide kļūtu vēl modernāka un pievilcīgāka.

Nemot vērā Latvijas demogrāfisko situāciju, kad studējošo kopskaits strauji samazinājās (pēdējo 5 gadu laikā tās ir samazinājies par 25%), visas augstskolas ir ieinteresētas ārējo tirgu apgūšanā, t.i. ārvalstu studentu piesaistīšana. Tas nozīmē, ka tādi faktori kā studiju valoda, ārvalstu studentu atbalsts, t.sk. dzīves vietas nodrošināšana, kļūst ļoti svarīgi. Kā jau tika minēts 4 augstskolas jau piedāvā uzņēmējdarbības studijas angļu valodā, savukārt savas kopmītnes ir tikai divām augstskolām, t.i. BAT un BA. Pārējās augstskolas ir dibinājušas sadarbību ar dažādām viesnīcām par studentu izmitināšanu.

Studiju maksas atlaižu klāsts un budžeta vietu esamība arī piesaista potenciālus studentus. Lai kaut cik konkurētu ar valsts augstākās izglītības iestāžu budžeta vietām, arī juridisko personu dibinātās augstskolas sāk piedāvāt savas „budžeta” vietas, kuras finansē no saviem līdzekļiem. Pēc šī faktora BAT atrodas priekšplānā, jo kopumā piedāvā 35 budžeta vietas, kuras tiek sadalītas proporcionāli to pretendentu skaitam, kuri pieteikušies konkursam attiecīgajā studiju programmā. Tas nozīmē, ka vidēji katrā bakalaura programmā, t.sk. uzņēmējdarbības vadības programmā, varētu būt 5 budžeta vietas. Kā arī BAT piedāvā 80 stipendijas 570 eiro apmērā, kas arī tiek sadalītas proporcionāli to pretendentu skaitam, kuri pieteikušies konkursam attiecīgajā studiju programmā. Bez tam BAT piedāvā ļoti plašu atlaižu klāstu studiju laikā. TSI piedāvā kopumā 50 budžeta vieta, t.i. vidēji 5 vietas uz katru programmu. RISEBA uzņēmējdarbības vadības programmā piedāvā tikai 2 budžeta vietas. Savukārt pārējās augstskolas 100% finansētās studiju vietas nepiedāvā. Visas augstskolas piedāvā diezgan plašu atlaižu klāstu.

Visas augstskolas piedāvā profesionālā bakalaura studiju programmas, tāpēc ir svarīga sadarbība ar profesionālo, t.i. uzņēmējdarbības vidi. Visas augstskolas sadarbojas ar uzņēmējdarbības vides pārstāvjiem, lai nodrošinātu studentiem prakses vietas. Kā arī katra iestāde pieaicina pieredzējušus speciālistus vadīt praktiskās nodarbības, atklātas lekcijas un tml. Bet RISEBA un BAT atšķiras ar to, ka tām ir dibināti savi biznesa inkubatori, lai palīdzētu studentiem īstenot savas biznesa idejas un kļūst par veiksmīgiem uzņēmējiem.

Tāds faktors kā atrašanās vieta ir vismazāk svarīgākais programmas un mācību iestādes izvēlē, tomēr daži studenti, īpaši strādājošie cilvēki un citu reģionu iedzīvotāji, ņem vērā arī šo faktoru. Runājot par augstskolu galvenajām studiju vietām, t.i. par Rīgu, var atzīmēt, ka RISEBA telpas atrodas vistuvāk pilsētas centram salīdzinājumā ar pārējām augstskolām, kā arī tuvumā ir pieejams jebkura veida sabiedriskais transports. Runājot par Latvijas reģioniem, var atzīmēt BSA, kurai ir reģistrētas 7 filiāles dažādos Latvijas reģionos, BAT ir 5 filiāles, TSI un RISEBA ir pa 1 filiālei Daugavpilī. Diemžēl, nav pieejama informācija, vai šajās filiālēs tiek īstenotas uzņēmējdarbības bakalaura programmas, jo, tomēr, pēdējos gados ir vērojama tendence, ka jaunieši pēc vidējās izglītības iegūšanas nevēlas palikt reģionā un dodas studēt uz galvaspilsētu

vai pat uz ārzemēm. BA filiāles nav. RISEBA Daugavpils filiālē pēdējos gados studējošo kopskaits ir strauji samazinājies.

Kopumā var secināt, ka starp izvēlētajām augstākās izglītības iestādēm, līderi pēc definētiem kritērijiem ir TSI, BAT un RISEBA. Galvenās TSI priekšrocības ir zema studiju maksa un studiju programmu studiju formas un valodas. BAT galvenās priekšrocības ir budžeta vietas un studiju maksas atlaižu klāsts, starptautiskās iespējas studentiem un sadarbība ar uzņēmējdarbības vidi. RISEBA galvenās priekšrocības ir starptautiskās iespējas studentiem, sadarbība ar uzņēmējdarbības vidi un studiju formas.

Profesionālā bakalaura studiju programma „Uzņēmējdarbības vadība” tiek salīdzināta ar divu Eiropas augstskolu studiju programmām, kas ir akreditētas pēc EQUIS un EPAS prasībām, t.i. Amsterdamas Universitātes (*University of Amsterdam*) studiju programma “Ekonomika un bizness” (“*Economics and Business*”) un Budapeštas Corvinus Universitātes (*Corvinus University of Budapest*) studiju programma “Bizness un vadība” (“*Business and Management*”). Šīs programmas tika izvēlētas tāpēc, ka minētas akreditācijas liecina par to, ka tās ir augstā līmeņa programmas, kuru kvalitāte atbilst visaugstākajām prasībām un var kalpot par piemēru turpmākai RISEBA programmas attīstībai.

Salīdzinot RISEBA studiju programmu ar Amsterdamas Universitātes (AU) programmu, konstatētas šādas kopsakarības un atšķirības:

KOPSAKARĪBAS	ATŠKĪRĪBAS
– abas minētās studiju programmas sagatavo speciālistus uzņēmējdarbības jomā, kas arī dod iespēju turpināt studijas maģistrantūrā; – abās studiju programmās ir obligātie studiju kursi, ierobežotās izvēles kursi un brīvās izvēles kursi; – galvenās studiju kursu grupas abās studiju programmās ir līdzīgas; – paredzēti studiju kursi, kas attīsta studentu spējas darboties uzņēmējdarbības vidē; – abās studiju programmās tiek izmantotas analogas studiju metodes – studiju darbi, referāti, prezentācijas, eksāmeni; – paredzēti studiju kursi, kas nodrošina iespēju apgūt pētnieciskās un analītiskās prasmes; – bakalaura darbs ir galvenais zinātniski-pētnieciskais darbs.	– studiju programmu ilgums ir atšķirīgs: RISEBA – 4 gadi, bet AU - 3 gadi; – studiju programmu apjoms ir atšķirīgs: RISEBA – 240 ECTS kredītpunkti, bet AU – 180 ECTS kredītpunkti; – AU studiju programmas absolventi saņem akadēmisko bakalaura grādu ekonomikā un biznesā; – AU studiju programmā profesionālā prakse nav obligāta, tā ir pēc izvēles; – AU studiju programmā liels akcents tiek likts uz akadēmiski-pētniecisko darbu; – RISEBA studiju programmas studiju kursi pārsvarā ir šaurākās specializācijas, savukārt AU programmā studiju kursi ir plašāki, līdz ar to studiju kursu skaits AU ir mazāks.

Salīdzinot RISEBA studiju programmu ar Budapeštas Corvinus Universitātes (BCU) programmu, konstatētas šādas kopsakarības un atšķirības:

KOPSAKARĪBAS	ATŠĶIRĪBAS
– abas minētās studiju programmas sagatvo speciālistus uzņēmējdarbības jomā, kas arī dod iespēju turpināt studijas maģistrantūrā; – abās studiju programmās ir obligātie studiju kursi un brīvās izvēles kursi; – galvenās studiju kursu grupas abās studiju programmās ir līdzīgas; – paredzēti studiju kursi, kas attīsta studentu spējas darboties uzņēmējdarbības vidē; – abās studiju programmās tiek izmantotas analogas studiju metodes – studiju darbi, referāti, prezentācijas, eksāmeni; – paredzēti studiju kursi, kas nodrošina iespēju apgūt pētnieciskās un analītiskās prasmes; – abās studiju programmās ir paredzēta profesionālā prakse; – abās programmās studējošiem pastāv iespēja izvēlēties apgūt papildus svešvalodu; – bakalaura darbs ir galvenais zinātniski-pētnieciskais darbs.	– studiju programmu ilgums ir atšķirīgs: RISEBA – 4 gadi, bet BCU – 3,5 gadi; – studiju programmu apjoms ir atšķirīgs: RISEBA – 240 ECTS kredītpunkti, bet BCU – 210 ECTS kredītpunkti; – BCU studiju programmā profesionālā prakse ir paredzēta tikai vienā semestrī, t.i. 6.semestrī.

Kopumā, RISEBA studiju programma ir diezgan līdzsvarota. Tajā ir iekļauti visi studiju kursi, kas sniedz nepieciešamās zināšanas un iemaņas uzņēmējdarbības organizācijas un vadības jomā. Studiju programmas līdzsvarotība un viņas starptautiskā ievirze ir raksturīgākās iezīmes, kas atšķir RISEBA realizēto studiju programmu no citu augstskolu piedāvātajām.

Informācija par studējošajiem

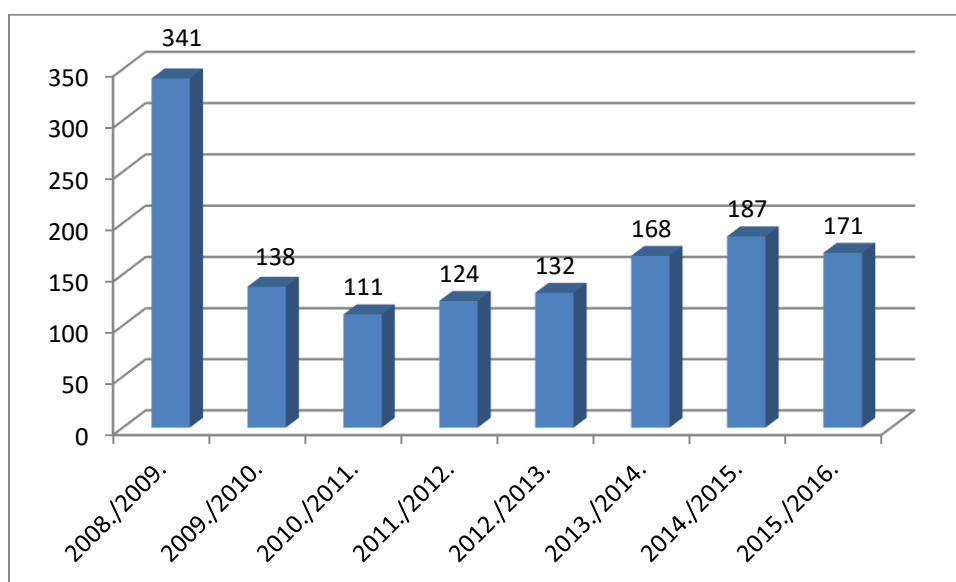
Studējošo skaits

2015./2016.studiju gadā kopējais studējošo skaits programmā „Uzņēmējdarbības vadība” bija 612 students, kas ir par 3% vairāk nekā 2013./2014.studiju gadā, kad kopējais studējošo skaits programmā bija 591 studenti. 187 studējošie (jeb 44%) ir pilna laika studenti, bet 425 (jeb 69%) ir nepilna laika studenti.

Ņemot vērā pēdējo gadu statistiku par uzņemto studentu skaitu var apgalvot, ka pilna laika studijās dominē krievu valodā studējošo skaits, savukārt nepilna laika studijās – latviešu valodā studējošo skaits un tiek prognozēts, ka šāda tendence saglabāsies. Ņemot vērā Latvijas demogrāfisko situāciju un lielu konkurenci, kopējais vietējo studentu skaits turpinās mazināties, tāpēc nepieciešams meklēt iespējas piesaistīt programmai vairāk ārvalstu studentus. Iepriekšējā studiju gadā RISEBA aktīvi turpinājusi darbību vairākās NVS valstīs, piemēram, Kazahstānā, Uzbekistānā, Armēnijā u.c., kā arī Indijā un Ķīnā, dibinot sadarbību ar aģentiem. Tas nozīmē, ka studiju programma jāizvērtē un jāattīsta, lai kļūtu vēl pievilcīgāka un saistošāka ārvalstu studentiem.

Imatrikulēto studējošo skaits

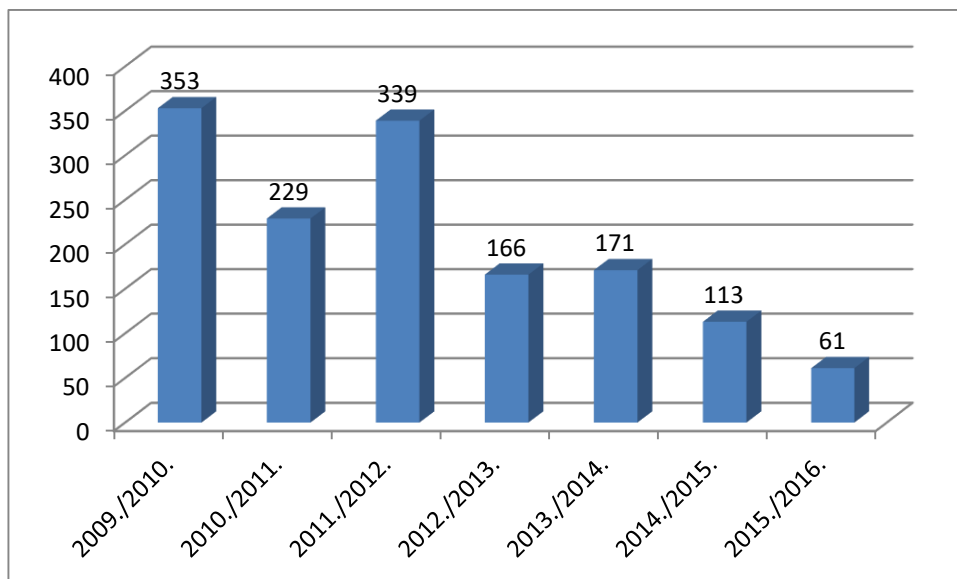
2015./2016.studiju gadā tika uzņemti 171 students, kas ir par 16 studentiem (jeb 10%) mazāk nekā iepriekšējā studiju gadā. No tiem 54 studenti (33%) tika imatrikulēti pilna laika studijās un 117 (67%) nepilna laika studijās. 2015./2016.studiju Pilna laika studijās tika imatrikulēti tikai krievu valodā studējošie, turklāt lielākā daļa ir NVS valstu rezidenti, kas ir speciāli atbraukuši studēt RISEBA.

5.1.attēls. Imatrikulēto studentu skaita dinamika studiju programmā „Uzņēmējdarbības vadība”
pa gadiem

Absolventu skaits

2015./2016.studiju gadā 61 absolventiem tika piešķirts profesionālais bakalaura grāds uzņēmējdarbības vadībā un profesionālā kvalifikācija *uzņēmējdarbības vadītājs* (skat.5.2.att.). Salīdzinājumā ar iepriekšējo studiju gadu, absolventu skaits ir samazinājies.

*5.2.attēls. Bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” absolventu skaits
pa studiju gadiem*

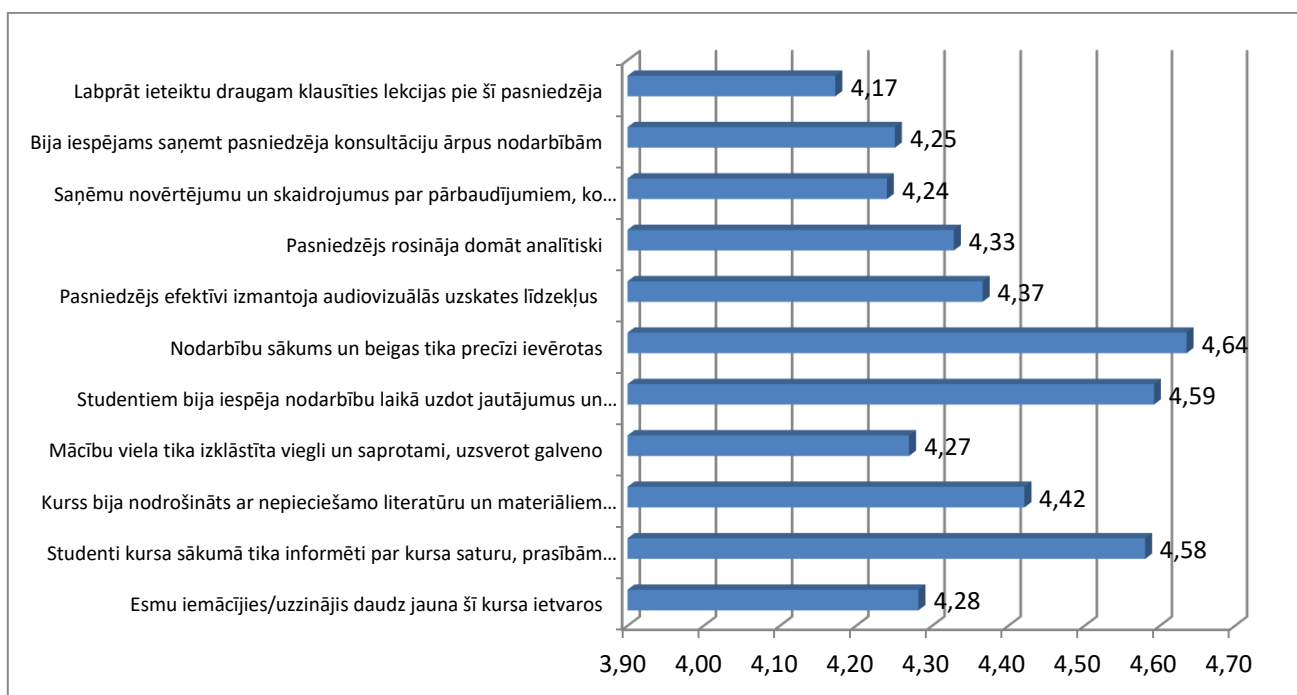
Aptaujas rezultātu kopsavilkums par studējošo apmierinātību ar studiju kvalitāti

Studiju procesa gaitā regulāri tiek veikta studentu anketēšana gan par studiju saturu, gan mācībspēkiem. Anketēšana tiek veikta katra studiju kursa noslēgumā. Respondenti ir visi programmā studējošie studenti.

2015./2016.studiju gadā tika novērtēti 77 studiju kursi 13 studentu grupās pēc 11 kritērijiem 5 baļļu skalā, kur 1 ir pilnīgi nepiekrītu, 5 pilnīgi piekrītu. Kopumā vērtējumu var atzīt par pozitīvu gan studiju satura, gan īpaši mācībspēka vērtējuma ziņā (skat.6.1.att.).

Kā var redzēt 6.1. attēlā, visu vērtējumu īpatsvars ir augstāks par 4. Visaugstāk studenti novērtējuši to, ka nodarbības sākas un beidzas paredzētajā laikā. Studenti augsti novērtējuši iespēju brīvi uzdot jautājumus un piedalīties diskusijās, kā arī to, ka kursa sākumā vienmēr ir saņemusi informāciju par kursa saturu, prasībām un vērtēšanas kritērijiem.

Viszemākais vērtējums ir kritērijam – labprāt ieteiktu draugam klausīties lekcijas pie šī pasniedzēja. Kopējo vērtējumu pazemina tas, ka atsevišķiem mācībspēkiem bija zemāks vērtējums un tas ir ticis ņemts vērā izvērtējot turpmāko sadarbību ar mācībspēku vai veicot izmaiņas studiju kursa saturā.

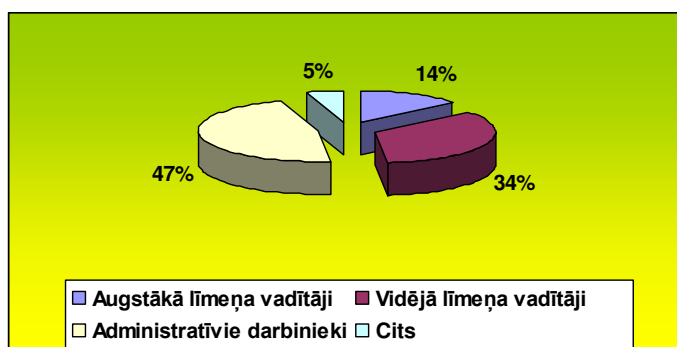

6.1.attēls. Studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” studiju kursu novērtējums
2015./2016.st.gadā

Aptauju rezultātu kopsavilkums par absolventu apmierinātību ar studiju kvalitāti

Studiju programmas absolventi tiek sagatavoti darbam augstākā un vidējā līmeņa vadītāju amatos, kurā darba pienākumu veikšanai ir nepieciešama uzņēmējdarbības vadības pamatprincipu pārzināšana. Kā arī programmas absolvents iegūst nepieciešamas zināšanas un prasmes sava uzņēmuma dibināšanai un attīstīšanai.

2012.gadā tika dibināta biedrība „RISEBA absolventu asociācija” un vēl aizvien tiek strādāts pie absolventu datu bāzes, kas ļaus efektīvāk sekot līdzi absolventu gaitām, kā arī iesaistīt absolventus augstskolas dzīvē. Tagad pieejamie dati par studiju programmas absolventiem liecina par to, ka aptuveni 34% no absolventiem strādā vidēja līmeņa vadītāja amatos, bet 47% strādā dažādos amatos kā administratīvie darbinieki (skat.7.1.att.). 14% absolventu ir dibinājuši un attīstījuši savus uzņēmumus.

7.1.attēls. Absolventu sadalījums pēc darba amatiem

Kopumā var secināt, ka augstskolā darbs ar absolventiem tikai tagad sāk attīstīties. Šī darbība ir atspoguļota arī augstskolas stratēģiskajos mērķos tuvākiem 3 gadiem, tāpēc var gaidīt, ka tuvākajā nākotnē augstskolas darbs ar absolventiem attīstīsies.

Studējošo pašpārvalde un līdzdalība studiju procesa pilnveidošanā

Profesionālā bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība” studiju procesa gaitā pastāvīgi tiek kontrolēta studiju kvalitāte. Liela nozīme šīs kvalitātes uzlabošanā ir pašiem studentiem un viņu aktivitātei.

Vienlaicīgi ar studentu aptaujām, kurās iezīmējas kā pozitīvās tā negatīvās tendences studiju gaitā, regulāri tiek organizētas arī neformālas studentu grupu sanāksmes, kuras vada studiju programmas direktors. Tajās studenti tiek iepazīstināti ar studiju procesa turpmāko attīstību, jauniem studiju kursiem un akadēmisko personālu. Sanāksmēs studenti tiek iztaujāti par tā brīža studiju procesa kvalitāti un studiju organizatoriskajām problēmām. Šajās sanāksmēs piedalās arī attiecīgas nodaļas administratores. Dažreiz tiek uzaicināti arī mācībspēku pārstāvji. Sapulcēs iegūtā informācija tiek apkopota un analizēta.

Katrai studentu grupai tiek nozīmēts arī kurators, kas palīdz nodrošināt efektīvāku komunikāciju starp augstskolas studējošajiem un darbiniekiem. Kurators ir augstskolas akadēmiskais mācībspēks, administratīvais personāls vai studējošo pašpārvaldes loceklis, kas uzņemas atbildību /aizbildniecību kādai no studentu grupām, radot studijām labvēlīgu vidi un stiprinot kolektīvu. Kurators ir tas cilvēks, kuram studenti neformāli var izteikt savus viedokļus un/vai ierosinājumus par studiju procesa pilnveidošanas iespējām.

Tāpat katrai grupai ir izvēlēts viens kursa vecākais, kurš regulāri saņem informāciju un izplata to studiju biedriem gan par aktualitātēm studējošo pašpārvaldes aktivitātēm, darba devēju un citu sadarbības partneru piedāvājumiem.

Arī Programmu Padomē ir ievēlēti studējošo pārstāvji. Padomes sanāksmēs tiek uzklausīts studentu viedoklis par problēmjaudājumiem. Studentu pārstāvji piedalās arī Programmu Padomes lēmumu pieņemšanā attiecībā pret izmaiņām studiju programmā.